

INVESTIȚII DE MILIOANE

În 2014, Agenția de Dezvoltare Regională Nord (ADR Nord) a administrat 11 proiecte de dezvoltare regională, în valoare totală de circa 51,2 mln lei, și a organizat mai multe activități și evenimente al căror principal obiectiv a fost să contribuie la creșterea condițiilor de trai pentru cetățenii din nordul Republicii Moldova.

„În ultimii ani s-au făcut multe lucruri frumoase în Regiunea de Dezvoltare Nord. Cu toate acestea, mi-aș dori mai mult”, a spus Ion Parea, președintele Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord, în cadrul ultimei ședințe ordinare de anul trecut a CRD Nord.

„În 2015 vom depune și mai mari eforturi pentru a îndeplini tot ceea ce am planificat. Cu o singură condiție: să avem susținerea autorităților publice locale, a mediului privat și a organizațiilor neguvernamentale”, a subliniat, la ultima ședință a CRD Nord, Ion Bodrug, directorul ADR Nord.

„Anul 2014 a fost un an care a intensificat rezultatele obținute de către echipa ADR Nord în promovarea dezvoltării regiunii de nord a țării. Au fost consolidate parteneriatele pentru dezvoltare și puse temelile unor noi relații de cooperare, atât interne, cât și externe, la aceasta contribuind, în mare măsură, evenimentele de amploare, organizate de către ADR Nord. Consider că cele realizate anul trecut au fundamentat o bază sigură și un generator de impulsuri pentru atingerea obiectivelor pe termen lung ale politicii de dezvoltare regională”, susține Svetlana Caliniac, consultant GIZ la ADR Nord.

Proiecte de dezvoltare regională realizate în 2014

Astfel, din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR), ADR Nord a administrat 10 proiecte de dezvoltare regională, în valoare totală de 49,5 mln lei, bani aprobați de Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR).

În afară de cei 49,5 mln lei alocați din FNDR în 2014, ADR Nord a valorificat în cadrul a două proiecte de dezvoltare regională circa 1,7 mln lei din banii Guvernului Germaniei, prin intermediul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, gestionat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). Astfel, suma totală investită în Regiunea de Dezvoltare Nord (RDN) în anul 2014 este de circa 51,2 mln lei.

Din cele 10 proiecte de dezvoltare regională finanțate de FNDR și administrate de ADR Nord anul trecut, 6 proiecte au fost lansate în 2014, iar pentru celelalte 4 proiecte, lansate în perioada 2012-2013, a fost extins termenul de implementare. Finanțarea proiectelor în anul 2015 va fi decisă la următoarea ședință a CNCDR.

Surse financiare importante au fost alocate pentru proiectele de reabilitare a infrastructurii fizice, conform priorității nr. 1 din Strategia de Dezvoltare Regională Nord (SDR Nord).

Cele mai importante rezultate pe care ADR Nord le-a obținut anul trecut la capitolul realizarea proiectelor sunt: 9 km de drum renovat, 27,4 km de rețele de apeduct construite, 3 km de rețele de canalizare construite, 1 stație de pompare montată, 3

unități de transport achiziționate, un popas turistic construit și o casă-muzeu renovată etc.

Planificare strategică și programare

La compartimentul planificare strategică, au fost realizate majoritatea activităților planificate, cu excepția aprobării Planului regional sectorial în domeniul Drumuri locale și regionale, document ce urmează a fi avizat de o comisie interministerială. Astfel, în 2014, Consiliul Regional pentru Dezvoltare Nord (CRD Nord) a aprobat trei Programe regionale sectoriale în domeniile Alimentare cu apă și canalizare (AAC), Managementul deșeurilor solide (MDS) și Eficiența energetică a clădirilor publice (EECP). Totodată, au fost identificate 60 de idei de proiecte în domeniile AAC și EECP. Guvernul Germaniei a sprijinit financiar elaborarea unui studiu de fezabilitate pentru agregarea serviciilor de alimentare cu apă din Clusterul Prut, raionul Râșcani, cu opțiuni de servicii de colectare și epurare a apelor reziduale. Și Guvernul Cehiei a finanțat elaborarea unui studiu de fezabilitate pentru crearea unui sistem modern de planificare în Regiunea de Dezvoltare Nord, utilizând tehnologia GIS (Sistem Informațional Geografic).

Procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Regională Nord (SDR Nord), orizont 2020, inițiat de ADR Nord în 2013, a continuat și în 2014. ADR Nord a elaborat profilul Regiunii de Dezvoltare Nord și analiza SWOT pe domenii. De asemenea, au avut loc trei ședințe ale grupului de lucru regional. Procesul de planificare strategică regională a fost susținut de experții naționali, internaționali (Letonia, Polonia) și parteneri ai ADR Nord (Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Ministerul Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale din Republica Letonia și Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest din România). Estimativ, SDR Nord pentru anii 2016-2020 va fi definitivată către sfârșitul anului 2015, cu elaborarea documentului de politică regională, consultare publică și aprobare din partea CRD Nord.

„Credem că anul 2015 va fi și mai productiv, odată cu elaborarea Strategiei de Dezvoltare Regională Nord și a Planului Operațional Regional Nord, orizont 2020. În cadrul Secției planificare strategică și programare s-a consolidat o echipă mai diversă din punct de vedere profesional: avem statistician, ne-am specializat în promovarea și atragerea investițiilor și avem suport din partea mediului academic la etapa de planificare, cu studii, cercetări și recomandări”, susține Inga Cojocar, șefa Secției planificare strategică și programare.

Întregul proces de planificare în RDN a fost susținut de comunitate, precum și de către experți naționali și internaționali.

Achiziții publice

Anul trecut, ADR Nord a organizat 26 de proceduri de achiziții publice pentru proiectele finanțate din FNDR, dintre care 9 au fost anulate, iar 17 au fost finalizate cu încheierea contractelor. În pofida anulării și repetării majorității licitațiilor, ADR Nord a reușit contractarea tuturor lucrărilor, serviciilor și bunurilor planificate pentru anul

trecut. Totodată, sursele alocate din bugetul de stat au fost valorificate integral, iar executarea a 8 contracte va continua în anul 2015.

Evenimente de anvergură în RDN

Anul trecut, în paralel cu realizarea proiectelor de dezvoltare regională, ADR Nord a organizat, la Bălți, Edineț și Soroca, cea de-a doua ediție a Zilelor RDN (24-27 septembrie) și, în premieră, Festivalul Mierii (Bălți, 27 septembrie). De asemenea, cu ocazia evenimentului de aniversare a celor 5 ani de activitate a ADR Nord, a avut loc masa rotundă cu genericul „Agenția de Dezvoltare Regională Nord la 5 ani de activitate”. În acest context, o delegație din componența căreia au făcut parte 20 de reprezentanți ai Ministerului Protecției Mediului și Dezvoltării Regionale din Letonia, ai organizațiilor neguvernamentale și autorităților publice locale din Letonia s-au aflat, în perioada 16-21 decembrie în RDN. În cadrul mesei rotunde au fost prezentate cele mai importante realizări ale ADR Nord, precum și domeniile în care Moldova și Letonia colaborează. Totodată, pentru anul 2015, au fost planificate un șir de activități comune moldo-letone. Pe parcursul aflării delegației letone în RDN, raionul Edineț și districtul Daugavpils, raionul Florești și districtul Saldus, raionul Briceni și districtul Broceni, Asociațiile obștești „Pro Cooperare Regională” și „Forumul Rural Leton” au semnat acorduri de colaborare.

Perspectivă și provocări

În 2014, din FNDR, pentru dezvoltarea regiunilor din Republica Moldova au fost alocați circa 195 mln lei. Pentru comparație, bugetul FNDR în anul 2013 a fost de 191,25 mln lei, iar în 2012 - 160,7 mln lei. CNCDR nu a alocat mijloace financiare pentru anul 2015, întrucât bugetul de stat pentru anul curent încă nu a fost aprobat de Parlament.

În Documentul Unic de Program (DUP) pentru anii 2013-2015 au fost incluse, pentru toate regiunile de dezvoltare, 61 de proiecte de dezvoltare regională, finanțate atât din FNDR, cât și de partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova. În perioada anilor 2013-2015, conform DUP, în RDN sunt în proces de realizare 18 proiecte, dintre care 6 au fost finalizate, 7 proiecte sunt în curs de realizare, iar 5 proiecte nu au obținut deocamdată finanțare.

„În 2014, ADR Nord și-a întărit pozițiile ca instituție care implementează proiecte importante și absolut necesare în regiunea de nord. Echipa agenției s-a consolidat, specialiștii și-au îmbunătățit capacitățile, fapt ce permite să considerăm că, în continuare, ADR Nord va atrage și valorifica tot mai multe fonduri în beneficiul regiunii. Personal, consider că în anul 2015 agenția ar putea influența mai hotărât elaborarea politicilor la nivel regional, acordând un suport mai mare administrațiilor publice locale și raionale, mai ales că în acest an în țară vor avea loc și alegerile locale generale”, susține Vlad Ghițu, consultant GIZ la ADR Nord.

Un nou proiect moldo-polon

Agenția de Dezvoltare Regională Nord (ADR Nord) în parteneriat cu Oficiul Mareșalului Regiunii Wielkopolska, Polonia, au organizat la Bălți, în perioada 28-29 septembrie 2015, o sesiune de instruire de două zile pentru autorități publice locale din Regiunea de Dezvoltare Nord (RDN) și specialiști din cadrul ADR Nord. Totodată, pe parcursul săptămânii trecute au avut loc ultimele activități planificate în cadrul acestui proiect. Cu această ocazie, delegația din Polonia s-a deplasat în câteva localități din RDN unde, în cadrul proiectului moldo-polon, au fost elaborate 2 concepte de proiecte și îmbunătățit un concept de proiect. În a doua jumătate a zilei de vineri, 2 octombrie, partenerii polonezi și specialiștii ADR Nord responsabili de realizarea proiectului au făcut bilanțul activităților realizate. Activitatea de totalizare a avut loc în incinta ADR Nord.

Activitățile au fost planificate în cadrul proiectului „Managementul proiectului - instrument al dezvoltării locale și regionale. Experiența Regiunii Wielkopolska pentru Regiunea de Dezvoltare Nord, Moldova”, lansat la Bălți în luna aprilie 2015.

Directorul ADR Nord, Ion Bodrug, susține că proiectul moldo-polon a contribuit la consolidarea capacităților instituționale ale specialiștilor ADR Nord și ale autorităților publice locale din RDN. Directorul ADR Nord și-a exprimat speranța că proiectul va avea impact pozitiv și la capitolul absorbția efectivă a fondurilor naționale și internaționale prin sporirea cunoștințelor în domeniu, dezvoltarea abilităților analitice și schimbul de bune practici.

La rândul său, Igor Ksenicz, coordonatorul proiectului din cadrul Oficiului Mareșalului Regiunii Wielkopolska, a trecut în revistă principalele rezultate obținute în urma realizării proiectului.

În rezultatul realizării proiectului moldo-polon, a fost îmbunătățit un concept de proiect și elaborate 2 concepte de proiecte în cele 3 microregiuni ale Regiunii de Dezvoltare Nord. Totodată, 8 specialiști din cadrul ADR Nord și 2 funcționari din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC) al Republicii Moldova și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul implementării politicii de dezvoltare regională în cadrul unei vizite de studiu în Polonia, având, la rândul lor, posibilitate să fie ei înșiși formatori. De asemenea, în cadrul proiectului au fost instruiți 25 de reprezentanți din cadrul administrației publice locale din RDN.

În prima zi a sesiunii de instruire, specialiștii ADR Nord care au participat la vizita de studiu în Polonia în cadrul proiectului au susținut comunicări despre diferite aspecte ce țin de politica de dezvoltare regională în Republica Moldova: de la planificare și programare, la organizarea apelurilor de propuneri de proiecte, desfășurarea achizițiilor publice și etapele de realizare a proiectelor de dezvoltare regională. În cea de-a doua zi a evenimentului, experți polonezi au prezentat informații utile despre realizarea proiectelor de dezvoltare regională din perspectiva experienței Poloniei, referindu-se totodată la sistemul de implementare a fondurilor europene, evaluarea impactului de mediu în proiectele europene, precum și la monitorizarea proiectelor în general.

Cele 2 concepte de proiecte elaborate și unul îmbunătățit în cadrul proiectului moldo-polon sunt:

„Stabilirea unui sistem de management integrat al deșeurilor menajere în Regiunea Nord”, elaborat de Primăria or. Soroca / ÎMBUNĂȚĂȚIT;

„Promovarea turismului sustenabil în Regiunea de Dezvoltare Nord”, elaborat de ADR Nord / ELABORAT;

„Crearea unui model de gestionare a infrastructurii hidrotehnice din raionul Fălești și raionul Sângerei”, elaborat de ADR Nord / ELABORAT.

Conceptele de proiecte au fost îmbunătățite și pregătite pentru etapa identificării surselor de finanțare interne și/sau externe.

Proiectul moldo-polon realizat în RDN a fost cofinanțat în cadrul programului de colaborare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone.

Potrivit MDRC, începând cu anul 2012, cu ajutorul partenerilor de dezvoltare polonezi de nivel național, în Republica Moldova au fost implementate 3 proiecte moldo-polone. ADR Nord și Oficiul Mareșalului Regiunii Wielkopolska au realizat împreună cel al 4-lea proiect moldo-polon în țara noastră.

„Reabilitarea monumentului istorico-arhitectural Conacul Pommer și a drumului de acces la parcul dendrologic din satul Țaul, raionul Dondușeni”

4000 de locuitori din mai multe localități rurale din raionul Soroca vor avea apă potabilă la robinete

МИЛЛИОННЫЕ ИНВЕСТИЦИИ

В 2014-м году Агентство регионального развития «Норд» внедрило 11 проектов регионального развития на общую сумму около 512 млн. леев, и организовало ряд мероприятий, основной задачей которых было улучшить условия жизни граждан, проживающих на севере Молдовы.

«В последние годы сделано много хороших дел на севере республики, но я хотел бы, чтобы их было больше», - сказал Ион Паря, председатель совета регионального развития «Норд» на последнем очередном заседании СРР «Норд» в прошлом году.

«В 2015-м году мы постараемся прилагать больше усилий для достижения всего, что задумали, но при одном условии: иметь поддержку местных органов власти, частного сектора и неправительственных организаций», - сказал на последнем заседании Ион Бодруг, директор APP «Норд».

«В 2014-м году результаты, полученные командой APP «Норд» в деле развития северных районов страны. Было налажено немало партнерских связей в целях развития и проложены основы новых отношений по сотрудничеству, как внутренних, так и внешних. Считаю, что всё сделанное в прошлом году стало своеобразным импульсом для долгосрочного регионального развития», - отметила Светлана Калиняк, консультант APP «Норд».

Проекты регионального развития в 2014-м году

Из средств Национального фонда регионального развития Агентство регионального развития «Норд» внедрило 10 проектов на общую сумму 49,5 млн леев, из которых 1,7 млн. леев выделены немецким правительством в рамках проекта «Модернизация местных публичных услуг в Молдове». Общая сумма инвестиций в развитии северных районов в 2014 году составляет около 512 млн. леев.

Из 10 проектов регионального развития, управляемых APP «Норд» в прошлом году, шесть были запущены в 2014 году, для других четырех проектов, начатых в 2012-2013 годах, был продлен срок реализации. Финансирование проектов в 2015-м году будет решаться на следующем заседании СРР.

Немалые финансовые средства были выделены для реабилитации физических инфраструктурных проектов, в соответствии с приоритетом в Стратегии северного регионального развития.

Наиболее важными результатами APP «Норд» являются обновление 9 км дороги, строительство 27,4 км водопровода,

3 км канализационных сетей, установка насосной станции, приобретение трех единиц автотранспорта, туристический лагерь, ремонт дома-музея и т.д.

Стратегическое планирование

В разделе стратегического планирования было проведено большинство запланированных мероприятий, за исключением утверждения Регионального плана в отрасли ремонта региональных и местных дорог. Документ должен быть одобрен кабинетом министров. В 2014-м году совет по региональному развитию утвердил три региональные отраслевые программы по водоснабжению и канализации, утилизации твердых отходов и энергоэффективности общественных зданий.

Также были утверждены 60 проектных идей. Правительство Германии поддержало с финансовой точки зрения проект по водоснабжению населенных пунктов района Рышкань. Чешское правительство профинансировало разработку технико-экономического обоснования для создания современной системы планирования в северных районах с использованием «GIS»-технологий (Географическая информационная система).

Процесс разработки Стратегии регионального развития «Nord» - 2020, начатый APP «Норд» в 2013 году, продолжился в 2014-м году. Были проведены три региональные совещания рабочей группы. Процесс регионального стратегического планирования был поддержан национальными и международными экспертами (Латвия, Польша) и партнерами APP «Норд» (Государственный университет «Алеку Руссо», Министерство охраны окружающей среды и регионального развития Латвийской Республики и Агентство регионального развития Западной Румынии).

«Надеемся, что в 2015-й год будет более продуктивным. Всё это благодаря развитию стратегии Северного регионального развития и внедрения регионального оперативного плана «Nord» до 2020-го года. Теперь наша команда стала сильнее с профессиональной точки зрения – у нас появился статист, мы специализируемся в области поощрения и привлечения инвестиций и поддержки со стороны академиков и научных работников», - отметила Инга Кожокару, заведующая отделом стратегического планирования и программирования.

Публичные закупки

В прошлом году APP «Норд» организовало 26 процедур закупок для проектов, финансируемых «FNDR», из которых 9 были отменены, а 17 доведены до логического конца. APP «Норд» удалось контракттировать все работы, услуги и товары, запланированные на год. Тем не менее, средства, выделенные из госу-

дарственного бюджета, были полностью освоены, а внедрение 8 контрактов будет продолжено в 2015-м году.

Дальносрочные события

В прошлом году, параллельно с региональными проектами развития, APP «Норд» организовало в Бэлць, Единец и Сорока второй выпуск Дней регионального развития (с 24 по 27 сентября), а также впервые фестиваль меда (в городе Бэлць, 27-го сентября). В день празднования 5-летнего юбилея APP «Норд» провело заседание «круглого стола» на тему «Агентство регионального развития «Норд» - 5 лет деятельности». В этом контексте около 20 представителей Министерства охраны окружающей среды и регионального развития Латвии, неправительственных организаций и местных органов власти Латвии прибыли с 16-го по 21-е декабря, в нашей республике.

В ходе заседания «круглого стола» были представлены наиболее важные достижения APP «Норд» в районах, где Молдова и Латвия сотрудничают. На 2015-й год был запланирован ряд совместных молдавско-латвийских мероприятий. Латвийская делегация во время пребывания в Молдове подписала соглашения о сотрудничестве.

Прогнозы и вызовы

В 2014 году для развития северных районов Молдовы было выделено около 195 млн леев. Для сравнения, в 2013-м году бюджет «FNDR» составлял 191,25 млн леев, а в 2012 году - 160,7 млн. Не были выделены средства на 2015-й год, так как государственный бюджет на текущий год еще не утвержден Парламентом.

В Едином программном документе на 2013-2015 годы для всех развивающихся районов включен 61 региональный проект развития. В 2013-2015 годов, в соответствии с Единым программным документом, находятся в стадии реализации 18 проектов, 6 из которых завершены, семь проектов находятся в стадии внедрения, а пять проектов еще не получили финансирования.

«В 2014 году APP «Норд» укрепил свои позиции в качестве учреждения реализации проектов на севере республики. Команда агентства укрепила свой потенциал и возможности, что позволит привлекать все больше и больше средств в деле развития севера республики. Лично я считаю, что в 2015-м году Агентство сможет повлиять более решительно на политику развития на региональном уровне, что укрепит позиции местных органов власти северных районов, тем более, что в этом году в стране будут проходить выборы в местные органы, «говорит Влад Гицу, консультант APP «Норд».

Новый молдавско- польский проект

APP «Норд» в партнерстве с Офисом маршала Великопольской области организовало для представителей местных органов власти в Северном регионе и специалистов APP «Норд» в Бельцах 28-29 сентября 2015 года двухдневное заседание, а на прошлой неделе состоялось последнее мероприятие, запланированное в рамках этого проекта. По этому поводу делегация из Польши отправилась в нескольких пунктах Молдовы, где в ходе молдавско-польского проекта были разработаны две концепции проектов и улучшен еще один концепт проекта. Во второй половине дня, в пятницу, 2 октября, польские партнеры и профессионалы, ответственные за проект, подытожили проведенную деятельность. Мероприятие по подведению итогов состоялось в здании APP Норд».

Мероприятия были запланированы в рамках проекта «Управление проектами – инструмент местного и регионального развития. Опыт Великопольского региона в Северном регионе, Молдова», запущенный в апреле 2015 года в Бэлць.

Директор APP «Норд» Ион Бодруг утверждает, что молдавско-польский проект способствовал укреплению потенциала экспертов APP «Норд», а также потенциала местных органов власти севера Молдовы. Г-н Ион Бодруг также выразил надежду на то, что проект будет иметь положительное влияние в деле освоения национальных и международных фондов, расширив знания по развитию аналитических навыков и обмену передовым опытом.

В свою очередь, Игорь Ксеник, координатор проекта, перечислил основные результаты, полученные в рамках проекта.

В результате разработки молдавско-польского проекта была улучшена концепция проекта и разработаны две концепции микро-проектов в трех северных регионах. Восемь специалистов APP «Норд» и два должностных лица из Министерства регионального развития и строительства Республики Молдова улучшили свои знания в реализации политики регионального развития, посетив Польшу.

В ходе проекта 25 представителей местного публичного управления расширили свои знания.

В первый день тренинга специалисты APP «Норд», посетившие Польшу, ознакомились присутствующих с политикой регионального развития в Республике Молдова: от планирования и программирования, предложений, проведения государственных закупок до внедрения региональных проектов развития. На второй день польские эксперты рассказали о проектах регионального развития и опыте Польши в этом плане, ссылаясь также на системы реализации европейских фондов, оценку воздействия на окружающую среду в европейских проектах и мониторинг проектов в целом.

Две концепции проектов, разработанные и усовершенствованные в ходе данного молдавско-польского проекта, являются:

- «Создание системы комплексного управления твердыми бытовыми отходами на севере республики», разработанный примэрией. Сорока;
- «Содействие устойчивому развитию туризма на севере РМ», подготовленный APP «Норд»;
- «Создание модели управления гидравлической инфраструктуры в Фэлешть и Синжерей», разработанный APP «Норд».

Концептуальные документы были усовершенствованы и подготовлены для этапа выявления источников финансирования (внутреннего или внешнего).

Молдавско-польский проект профинансирован Министерством иностранных дел Республики Польша.

Начиная с 2012-го года в Молдове были внедрены 3 молдавско-польских проектов.

APP «Норд» и офис маршала Великопольши внедрили в нашей стране 4 молдавско-польских проекта.

Реабилитация историко-архитектурного комплекса в с. Цауль

400 жителей Сорокского района будут иметь питьевую воду